

Filatelistische elementen deel XI

Door: Jan Sangers

Verzendadviezen en Postale berichten

Er is een flink aantal stroken, etiketten/stickers en stempels in gebruik om afzenders, transporteurs, bezorgers en ontvangers te verwittigen van bijzondere omstandigheden waaronder het poststuk reist. De adviezen zijn doorgaans niet vrijblijvend, zodat het begrip “verzendinginstructies” hier misschien wel beter op zijn plaats zou zijn.

Aan “extra snel” en “extra zeker” hangt ook een extra prijskaartje.

Snellere bezorging = Expresse
 Zekere aflevering = Aangetekend
 Betaling bij ontvangst = Remboursement
 Voorzichtige behandeling = Breekbaar
 Luchtpost

Het meest bekende is het aantekenstrookje en de “niet thuis” sticker is ook zeer bekend. Verdere etiketten vindt u bij douane, censuur en chemicaliën.

Bij aantekenen komen we de letter R tegen. Deze is internationaal verplicht en staat voor het woord *Recommandé*. Deze term komen we ook tegen op “oude” Nederlandse en buitenlandse stukken tegen.

Erg veel gebruikt in Nederland en ook kennen we dit vanuit o.a België is het *Niet Bestellen*, of *Bestellen op Zondag*.

In grote steden deden vroeger de postbodes tot zeven keer per dag hun ronde. Daarbij werd er ook op zondag besteld. Dat stuitte op weerstand zodat besloten werd om aanduidingen te maken of er wel of niet op zondag besteld diende te worden. Deze stickers werden vanaf 15 januari 1912 in omloop gebracht. In 1916 bleek dat er weinig gebruik gemaakt werd van de stickers en werd de praktijk omgedraaid. Vanaf 1 augustus 1916 werden alleen brieven met overlijdensberichten op zondag besteld waarop de tekst geplakt “bestellen op zondag”. De rode stickers werden niet meer

gebruikt. Deze dienst duurde in de grotere steden het langst en werd met ingang van 21 april 1940 definitief afgeschaft.

Het laatste aantekenstrookje dat heden ten dage door Post.nl gebruikt wordt ziet u hieronder afgebeeld. De aangetekende post wordt verzameld en in een apart gelabelde zak overgebracht naar de bestemming. Alleen al in de aantekenstrookjes, ook met plaats en kantoonnamen is prima een collectie op te zetten.

Ik laat u nog even zien hoe de voorgaande stickers er uit zagen. Deze scan uit een velletje aantekenstroken laat nog eens duidelijk zien dat elke sticker zijn eigen unieke nummer heeft.

Een aangetekend poststuk dient ten alle tijden de vermelding "Aangetekend, of een R(ecommandé)" te hebben. De verzending vindt plaats via een beveiligde route naar de plaats van de bestemming. Het Aantekenrecht kan aangegeven worden doormiddel van b.v voorgedrukte bedrijfsenveloppen of strookjes zoals hierboven afgebeeld. Bij verlies beschadiging of ernstige vertraging kan er sprake zijn van een recht op schadevergoeding.

Bij Rembourszendingen wordt het poststuk pas na betaling van de porto en aantekenkosten aan de ontvanger afgegeven. Door de afzender dient hiervoor een formulier ingevuld te worden.

Bij grensoverschrijdingen dienen, zeker buiten de EU, vroeger ook binnen Europa, douanestempels, in verband met invoerrechten gezet te worden.

De snelle bezorging zoals we die kennen als Priorité, vroeger Exprès bestellingen. In Duitsland vroeger bekend "Durch Eilboten" en in Groot Brittannië bekend als "Special Delivery Exprès".

In deze Canadese brief zien we zelfs meerdere aanwijzingen. Air Mail en Exprès. Het aankomststempel zoals hier afgebeeld kennen we voor zover ik weet in Europa niet. Wel een mooie services. Op deze wijze kan de postbode aangeven hoe laat deze brief bezorgd is

d is.

We kennen allemaal de Priorité zegels zodat daar geen extra sticker meer bijgeplaatst hoeft te worden. Maar de stukken met extra stickers geeft wat mij betreft toch een extra dimensie.

Een geliefd onderwerp is censuurpost. Brieven werden geopend en ook vaak gecontroleerd met chemicaliën om eventuele onzichtbare inkt zichtbaar te maken. Wat te danken van een geopende, onbestelbare brief. In Duitsland werden vroeger retourzegels gebruikt om deze brief weer dicht te plakken.

In het kastje stempel, niet zo goed leesbaar staat "absender bei P.A2 unbekannt". P.A2 staat voor dit postkantoor in Breslau.

Hieronder nog een voorbeeld van een censuurbrief vanuit de Amerikaanse Zone in Duitsland. Op het rode censuurstempel staat US ARMY CENSERSHIP. De brief is geadresseerd van Munchen naar New York

Postale berichten zijn interne berichten voor medewerkers van postbedrijven. De scheidslijn tussen postale berichten en verzendadviezen is dun. Het is lastig aan te geven waar de ene start en de andere begint. Veelal zijn beiden op een poststuk aanwezig.

Postale berichten kunnen door zowel stempels, handmatige aantekeningen als machinaal worden aangebracht. Het meest bekende is waarschijnlijk de handmatig aangegeven tekort aan frankeerwaarde doormiddel van een getal wat het bedrag vertegenwoordigt dat bijbetaald moet worden, of de letter T(Taxe). Ook de PRIC code, die al eerder behandeld is door mij in een artikel van april 2016, valt onder postale berichten.

Feitelijk communiceert de posterijen over de te verzenden poststukken, wanneer er iets te melden is, via deze route. Op de onderstaande afbeelding is te zien dat de postbeambte met pen T (Taxe)5 geschreven heeft en vervolgens is er een portzegel van 5 cent bijgeplakt die door de ontvanger betaald dient te worden

Wat nu als de ontvanger niet betaald? Dan kan onderstaande situatie ontstaan. Met rood potlood is er T geschreven. Het strafporttarief is 16 cent. Het normale portobedrag had 10 cent moeten zijn. Dus een zegel van 2 cent betekend 8 cent tekort. 100% opslag maakt 16 cent strafport. Vervolgens wordt de brief geweigerd wegens deze strafport, dus, de brief gaat retour afzender. Aangezien deze niet op de achterzijde staat vermeld wordt de brief ambtelijk opengemaakt. Nadat de afzender hierdoor bekend geworden is wordt de brief retour gezonden met nog eens 16 cent strafport, zodat de verzender 32 cent verschuldigd is aan de posterijen. Bovenin de envelop zie tu een blauw stempel GEWEIGERD WEGENS PORT.

De tekst op de blauwe strook onder aan de brief gaat verder aan de achterzijde zoals u hieronder ziet.

Tot oude,, niet meer gebruikte berichten, behoren ook de bestellersstempels en ook de aankomststempels vallen onder deze categorie. Op de afbeelding hieronder ziet u een bestellersstempel in een rechthoek (C59).

Stickertjes die worden gebruikt bij "geen gehoor" en handmatige aantekeningen, zoals Militair zijn eenvoudig terug te vinden. In het geval Militair werd aangeduid dat, althans in die periode, geen port verschuldigd was.

Ook de aankondiging dat er te weinig port betaald is gaat tegenwoordig toch iets anders. Op de kaart hieronder kunt u zien dat u via internet de scan van de brief kunt bekijken waarover het gaat. In dit geval is de postrijzen zelf de fout ingegaan omdat volgens de datum van 5-1-2012. Het betrof een brief met een decemberzegel. Zoals bekend zijn deze geldig t/m 5 januari van dat jaar. Overigens staat op het poststempel 6 januari. Ik kan u melden dat deze herinnering niet betaald is.

Porto

U heeft onvoldoende gefrankeerde post ontvangen of verzonden. Wij begrijpen hoe belangrijk het is om post in goede orde te ontvangen, daarom hebben we het desbetreffende poststuk toch verzonden. We verzoeken u om de verschuldigde verzendkosten alsnog te betalen.

De portokosten (inclusief administratiekosten) kunt u snel en gemakkelijk betalen door postzegels op deze portokaart te plakken. Hiervoor kunt u mede de nieuwe postzegels met cijfer 1 of 2 gebruiken.

Betalen kan ook middels een eenmalige incasso. Hiervoor hebt u de betaalcode nodig die onder het te betalen bedrag staat en tevens de geprinte postcode van uw adres op deze portokaart.

Wilt u het poststuk eerst bekijken? **Ga dan naar www.postnl.nl/betalen.**

Bij binnenlandse post betaald de ontvanger, en bij post naar het buitenland betaald de verzender de portokosten.

Post ontvangen?
U heeft inmiddels een poststuk ontvangen dat onvoldoende gefrankeerd is of u ontvangt dit poststuk binnenkort. Op het onvoldoende gefrankeerde poststuk is een barcode sticker met het gedrukt nummer van PostNL geplakt (zie voorbeeld), dat nummer komt overeen met het nummer (is betaalcode) op de portokaart, zodat u weet om welk poststuk het gaat.

Post verstuurd?
Ontvangt u alleen deze portokaart? Dan heeft u een poststuk met onvoldoende frankering naar het buitenland verzonden. PS: Een compleet posttarievenoverzicht vindt u op www.postnl.nl.

FRANKERING
GECONTROLEERD
N01.111221.008134

Voorbeeld

herinnering

Hoe kunt u betalen?

* Postzegels
Verwijder de sticker met uw adres erop en plak het te betalen bedrag met postzegels rechtsboven op deze kaart. Daarna doet u de kaart in de oranje brievenbus.

* Eenmalige incasso
Voor betaling per eenmalige incassomachtiging gaat u naar www.postnl.nl/betalen en daar vult u de betaalcode in en de postcode van de adressticker.

Te betalen bedrag

€0.92

Betaalcode

N01.111221.008134

Datum

5-1-2012

Infodrager

162-1/1
1366538

Als laatste in dit artikel laat ik u een adresdrager zien. Achterop het formulier staan ook de voorwaarden en de mogelijkheid van schadevergoeding bij het zoekraken of beschadiging van de verzending.

Ook in deze bijdrage gaat mijn dank uit naar de website van de KNBF van waar uit ik op een aantal plaatsen gebruik heb gemaakt van de teksten die aldaar gepubliceerd zijn. Het zou afbreuk doen aan het geheel als er niet gekozen zou worden voor de meest heldere benadering van de onderwerpen zoals ook in mijn vorige bijdragen over de Filatelistische vorming door mij gebruikt zijn.